

NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE 2019

Økt etterspørsel etter arbeidskraft

Av Åshild Male Kalstø¹

Sammendrag

NAVs bedriftsundersøkelse kartlegger etterspørselen etter og mangel på arbeidskraft, både fylkesvis og innenfor den enkelte næring. Resultatene fra årets undersøkelse tyder på at norsk økonomi vil fortsette i en positiv retning. Våren 2019 har vi på bakgrunn av virksomhetenes innrapporteringer estimert mangelen på arbeidskraft til 59 450 personer. Ledigheten har fortsatt å gå ned det siste året. Målt i antall personer er mangelen på arbeidskraft 15 050 høyere enn for et år siden. Mangelen på arbeidskraft er størst innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting. Det er også høy mangel innen helse- og sosialtjenester samt innen bygge- og anleggsvirksomhet. Ser vi på enkeltyrker, er det på samme måte som i fjor størst mangel innen ulike helseyrker som sykepleiere og helsefagarbeidere. Det er også stor mangel innen håndverksyrker som tømrere og snekkere, elektrikere og rørleggere.

Virksomhetenes sysselsettingsforventninger er omtrent som i fjor og året før, men en del høyere enn i årene 2014–2016. Det er imidlertid forskjeller mellom ulike fylker og næringer. Bedriftene i Nordland og Vestfold og Telemark er de mest optimistiske, mens bedriftene i Vestland og Innlandet relativt sett er mindre optimistiske. Det ventes imidlertid sysselsettingsvekst innen samtlige fylker i 2019. Informasjon og kommunikasjon, er som i fjor, næringen med høyest nettoandel bedrifter som venter sysselsettingsvekst det kommende året.

Industribedriftene er mer optimistiske enn i fjor, spesielt innen produksjon av elektriske og optiske produkter og innen produksjon av maskiner og utstyr. Det ventes sysselsettingsvekst innen samtlige industrinæringer det kommende året.

.....
¹ Takk til analyse- og statistikk-kontaktene ved alle NAVs fylkeskontor for bidraget til gjennomføring av datainnsamlingen for undersøkelsen.
.....

Innledning

Bedriftsundersøkelsen kartlegger etterspørselssiden av arbeidsmarkedet. Undersøkelsen gir et øyeblikksbilde av virksomhetenes etterspørsel etter arbeidskraft, og gir innsikt i eventuelle vansker med å skaffe den etterspurte kompetansen. Kunnskap om hvilke typer kompetanse arbeidsgivere har problemer med å få tak i er viktig for at NAV skal kunne yte god service overfor arbeidssøkere og arbeidsgivere. Informasjonen om bedriftenes behov for ulike typer arbeidskraft, og hvilke stillinger det er vanskelig å få kvalifiserte søkere til, bruker vi for å estimere mangel på arbeidskraft.

I tillegg gir undersøkelsen innsikt i virksomhetenes bemanningsbehov framover. NAVs sysselsettingsbarometer viser om bedriftene venter å øke, redusere eller å ha samme antall ansatte det kommende året. Virksomhetenes forventninger til fremtidig sysselsetting tar temperaturen i arbeidsmarkedet og gir en pekepinn på hvilken utvikling vi kan vente oss i månedene som kommer.

Undersøkelsen gjennomføres blant et representativt utvalg av alle landets offentlige og private virksomheter. Utvalget er trukket fra Bedrifts- og foretaksregisteret. 11 168 virksomheter svarte på undersøkelsen, og det gir en svarprosent på 68. Svarene samles inn fylkesvis. I år hadde Finnmark en så lav svarprosent at vi har valgt å ikke gi ut resultater fra fylket, men svarene er med i landstallene. Undersøkelsen ble gjennomført fra 29. januar til 13. mars i år. Resultatene presenteres både nasjonalt og region/fylkesvis, samt etter næring. Regionene og fylkene har i år selv fått velge om de vil følge den nye regionstrukturen i NAV. Den følger stort sett de samme nye regionstrukturene som trer i kraft 01.01.2020. Det betyr at Vestfold og Telemark er slått sammen til en region med samme navn, Hedmark og Oppland er slått sammen til Innlandet, Aust- og Vest-Agder til Agder og Hordaland og Sogn og Fjordane til Vestland. Unntaket er Viken som i NAV er delt i to områder; Vest- og Øst-Viken. Vest-Viken består av Buskerud samt Asker og Bærum, mens Øst-Viken består av Østfold og de resterende kommunene i Akershus. Alle regionene/fylkene, bortsett fra Finnmark og Troms har valgt å følge den nye inndelingen i årets undersøkelse.

Hovedtendenser

Rekrutteringsproblemer

I alt svarte 20 prosent av virksomhetene at de har hatt problemer med å få tak i rett kompetanse (figur 1). Dette er en noe høyere andel enn i fjor og året før². 13 prosent oppgir at de ikke fikk ansatt noen, mens 7 prosent oppgir at de ansatte noen med lavere eller annen formell kompetanse. Virksomhetene med rekrutteringsproblemer blir bedt om å oppgi om rekrutteringsproblemer skyldes for få kvalifiserte søkere på stillingen(e), eller om det skyldtes andre årsaker. 17 prosent av bedriftene oppga at de hadde rekrutteringsproblemer på grunn av for få kvalifiserte søkere, mens 4 prosent oppga at det skyltes andre årsaker (figur 2).

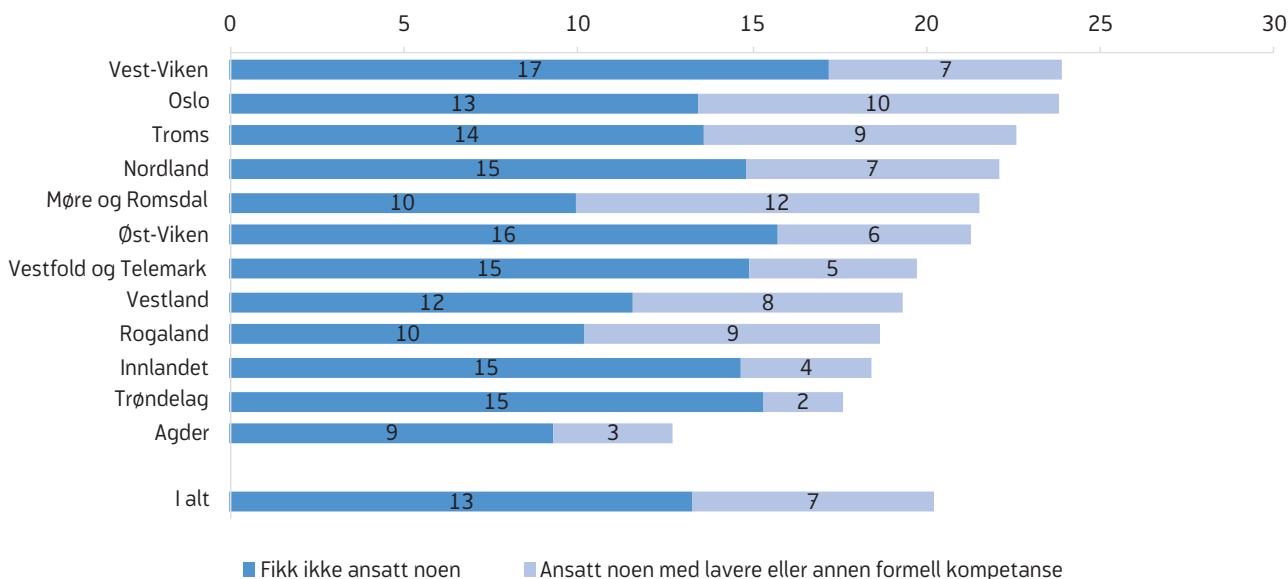
Mangel på arbeidskraft

På bakgrunn av virksomhetenes besvarelser har vi estimert mangelen på arbeidskraft våren 2019 til 59 450 personer (tabell 1). Det er 15 050 flere enn på samme tid i fjor og 26 650 flere enn i 2017. Siden dette er en utvalgsundersøkelse, er det usikkerhet knyttet til estimatene på mangel av arbeidskraft. Vi har beregnet at det med 95 prosent sannsynlighet mangler mellom 52 600 og 67 600 personer. Størrelsen på usikkerheten i estimatene for de ulike næringene og fylkene presenteres i figur 9 og 10 i metodevedlegget. På grunn av endringer i estimeringsmodellen og spørreskjema fra og med 2012, kan mangelen på arbeidskraft kun sammenliknes med resultatene fra og med 2012.

Årene 2014–2016 var preget av spesielt store regionale forskjeller på arbeidsmarkedet. Nedgangstider i oljebransjen rammet særlig bedriftene i Rogaland, men også andre steder på Sør- og Vestlandet. Disse forskjellene preger fortsatt arbeidsmarkedet i Norge, men ikke i like stor grad. I Vest-Viken, Oslo og Troms finner vi den høyeste andelen virksomheter som oppgir å ha hatt rekrutteringsvansker de siste tre månedene (figur 1). Rekrutteringsproblemer er minst i

² Vi har endret litt på spørsmålsformuleringen på dette spørsmålet fra i fjor, så resultatene er ikke nødvendigvis helt sammenliknbare. I fjor var spørsmålsformuleringen som følger: Har bedriften mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene? I år er spørsmålet stilt på følgende måte: Har bedriften de siste tre månedene forsøkt å rekruttere inn personer uten å få tak i rett/ønsket kompetanse?

Figur 1. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller har måttet ansette noen med annen eller lavere formell kompetanse enn man søkte etter, etter region/fylke. Prosent

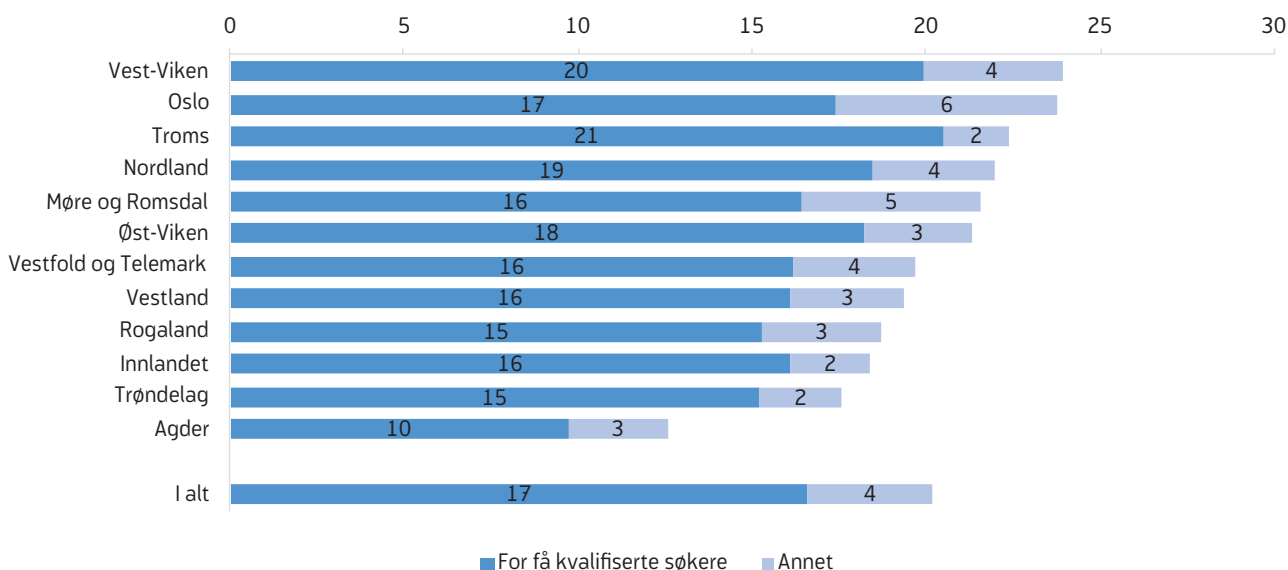

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Agder, Trøndelag og Innlandet. For to år siden var det i Rogaland vi fant den laveste andelen virksomheter med rekrutteringsproblemer. Ledigheten har fortsatt å gå mye ned i fylket det siste året, og i år ligger Rogaland omtrent på landsgjennomsnittet når det gjelder rekrutteringsproblemer.

Målt i antall personer, er mangelen på arbeidskraft høyest i Oslo, med 9 650 personer (tabell 1). Målt ved stramhetsindikatoren er mangelen høyest i Nordland fulgt av Troms. Sammenliknet med for ett år siden har mangelen økt i alle fylker/regioner bortsett fra Trøndelag som har en liten nedgang. Rogaland har størst

Figur 2. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter region/fylke. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

økning i mangel på arbeidskraft sammenliknet med i fjor, fra en mangel på 1 800 personer i 2018 til 4 600 personer i 2019.

Når vi fordeler mangelen etter samme yrkesgruppeinndeling som NAV benytter i ledighetsstatistikken finner vi at det er høyest mangel innen bygg og

Mangel på arbeidskraft – Definisjon

For å kartlegge omfanget av virksomhetenes rekrutteringsproblemer, er det nyttig å måle mangel på arbeidskraft i antall personer. Mangel på arbeidskraft blir i NAVs bedriftsundersøkelse definert av en sekvens bestående av tre spørsmål. Virksomhetene blir bedt om 1) å besvare om de har mislyktes med å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene, eller om de har måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter. Dersom svaret er ja, bes virksomhetene om 2) å oppgi om dette skyldes for få kvalifiserte søkere. Dersom dette er tilfelle, bes virksomhetene om 3) å oppgi hvor mange stillinger det gjelder, og innenfor hvilke yrker. Mangel på arbeidskraft hos den enkelte virksomheten er lik antall personer bedriften velger å oppgi i det siste spørsmålet. Ved hjelp av svarene på det tredje spørsmålet estimeres mangelen på arbeidskraft innenfor de enkelte yrkene.

Det kan være mangel på arbeidskraft innen yrkesgrupper som vi ikke fanger opp i vår undersøkelse. Eksempelvis kan det være yrker hvor kun én bedrift har oppgitt mangel på én person, og som dermed får en estimert mangel på tilnærmet null. Det kan også være yrker vi ikke får fanget opp blant bedriftene som har svart.

Stramhetsindikatoren

Stramhetsindikatoren er forholdstallet mellom mangelen på arbeidskraft og ønsket sysselsetting, hvor ønsket sysselsetting er lik den faktiske sysselsettingen pluss mangelen. Stramhetsindikator uttrykker dermed hvor stor andel av den ønskede sysselsettingen den estimerte mangelen utgjør. Et høyt forholdstall indikerer et stramt arbeidsmarked, noe som isolert sett indikerer et problem med å rekruttere arbeidskraft til virksomhetene. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i antall personer vil ha sammenheng med hvor stor yrkesgruppen er, mens den relative mangelen, målt ved stramhetsindikatoren, vil ta hensyn til ulik størrelse på yrkesgruppene.

Det presenteres to stramhetsindikatorer. Én for yrker (STYRK-08) og én for næringsgrupper (SN2007). I stramhetsindikatorene er antall personer virksomhetene mangler basert på resultater fra NAVs bedriftsundersøkelse våren 2019. Sysselsettingstallene etter næring er hentet fra Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk fra fjerde kvartal 2018. Statistikken gis ut en gang per år, slik at dette er den siste sysselsettingsstatistikken som foreligger. Sysselsettingen for de ulike yrkene er hentet fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser, og er gjennomsnittstall for 2018.

Stramhetsindikatoren er ikke nødvendigvis direkte sammenliknbar mellom virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen offentlig sektor og virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen privat sektor. Mens private bedrifter trolig uttaler seg om mangelen på arbeidskraft ut fra faktisk behov, vil offentlige virksomheter i større grad forholde seg til budsjettmidler og rammevilkår når de svarer på hvor mange personer de mangler. Denne forskjellen mellom offentlig og privat sektor gjelder også for de enkelte yrkesgruppene.

Tabell 1. Estimert mangel på arbeidskraft etter region/fylke

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAVs stramhetsindikator	Prosentvis andel virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Øst-Viken	5 900	4 654	7 377	1,6	18
Vest-Viken	5 300	4 367	6 394	2,2	20
Oslo	9 650	7 236	12 596	2,6	17
Innlandet	3 850	2 988	5 244	2,0	16
Vestfold og Telemark	4 150	3 287	4 963	2,0	16
Agder	2 750	1 482	4 214	1,9	10
Rogaland	4 600	3 193	5 391	1,9	15
Vestland	6 550	3 901	12 218	2,0	16
Møre og Romsdal	3 450	2 643	4 624	2,5	16
Trøndelag	3 950	3 098	5 116	1,7	15
Nordland	4 850	3 390	6 510	3,9	19
Troms	2 500	2 035	3 177	2,8	21
Landet	59 450	52 589	67 597	2,2	17

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

anlegg, estimert til 14 300 personer, 6 400 flere enn i fjor (tabell 2). Særlig er det stor mangel på tømrere og snekkere (3 200), elektrikere (2 400) samt rørleggere og VVS-montører (2 150) (tabell 7). Bygge- og anleggsarbeidere er en av yrkesgruppene som har hatt stor nedgang i bruttoledigheten de siste årene, og det er dermed ikke overraskende at den estimerte mangelen har gått opp.

Mangelen innen helse, pleie og omsorg har også gått noe opp det siste året og er nå estimert til 12 750 i alt (tabell 2). Det er størst mangel på sykepleiere (4 500), helsefagarbeidere (2 650) samt spesialsykepleiere (1 100) (tabell 7). Innen denne yrkesgruppen har det vært stor mangel over flere år. Ledigheten ligger på omtrent samme nivå som for ett år siden, men er blant de laveste av alle yrkesgrupper (1,5 prosent av arbeidsstyrken i februar 2019).

Mangelen innen ingeniør- og ikt-fag har også gått opp siden i fjor og er i år estimert til 6 500 personer,

1 350 flere enn for ett år siden (tabell 2). Det er innen denne yrkesgruppen at ledigheten har gått mest ned de to siste årene. Programvareutviklere (800) og ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi (800) er enkeltyrkene det er estimert høyest mangel på innen denne yrkesgruppen (tabell 7). At det nå er mangel på ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi henger sammen med at det igjen er oppgang i oljeinvesteringene etter nedturen i årene 2014–2016.

Mangelen innen industriarbeid har også økt siden i fjor, etter at den doblet seg fra 2017 til 2018, og er nå estimert til 5 850 personer (tabell 2). Innen denne yrkesgruppen har også ledigheten gått betydelig ned de siste to årene. Enkeltyrkene med høyst estimert mangel innen industrien er sveisere (700) og anleggsmaskin- og industrimekanikere (600) (tabell 7). For en mer detaljert oversikt over hvilke yrker bedriftene mangler arbeidskraft innen, se tabell 7 i vedlegget.

Tabell 2. Mangel på arbeidskraft våren 2019 etter yrkesgruppe, sammenliknet med antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i februar 2019

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	Helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i februar 2019
Ledere	850	1 550
Ingeniør- og ikt-fag	6 500	4 750
Undervisning	2 450	1 850
Akademiske yrker	1 250	1 500
Helse, pleie og omsorg	12 750	6 250
Barne- og ungdomsarbeid	150	4 350
Meglere og konsulenter	1 100	2 650
Kontorarbeid	1 600	7 600
Butikk- og salgsarbeid	3 650	11 000
Jordbruk, skogbruk og fiske	400	2 000
Bygg og anlegg	14 300	8 900
Industriarbeid	5 850	8 150
Reiseliv og transport	5 300	8 650
Serviceyrker og annet arbeid	3 300	9 050
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt		6 150
I alt	59 450	84 400

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Positive sysselsettingsforventninger

Nettoandelen virksomheter som venter sysselsettingsvekst i vårens undersøkelse er på 15 prosent, som er ett prosentpoeng høyere enn de to foregående årene. 25 prosent av bedriftene forventer å øke bemanningen det kommende året, 11 prosent forventer nedgang, mens 64 prosent ikke forventer noen endring (Tabell 3).

I figur 3 vises nettoandelen virksomheter som venter oppbemanning de neste tolv månedene (venstre akse), samt årlig sysselsettingsvekst ifølge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og nasjonalregnskapet fra 2002 til 2018 (høyre akse). Nettoandelen virksomheter som venter å øke bemanningen har vist seg å korrelere godt med den faktiske sysselsettingsveksten samme år, selv om det i enkelte år har oppstått et avvik. Når sysselsettingsforventningene nå samlet sett er på samme nivå eller noe høyere enn i fjor kan det tyde på at sysselsettingsveksten også vil fortsette framover.

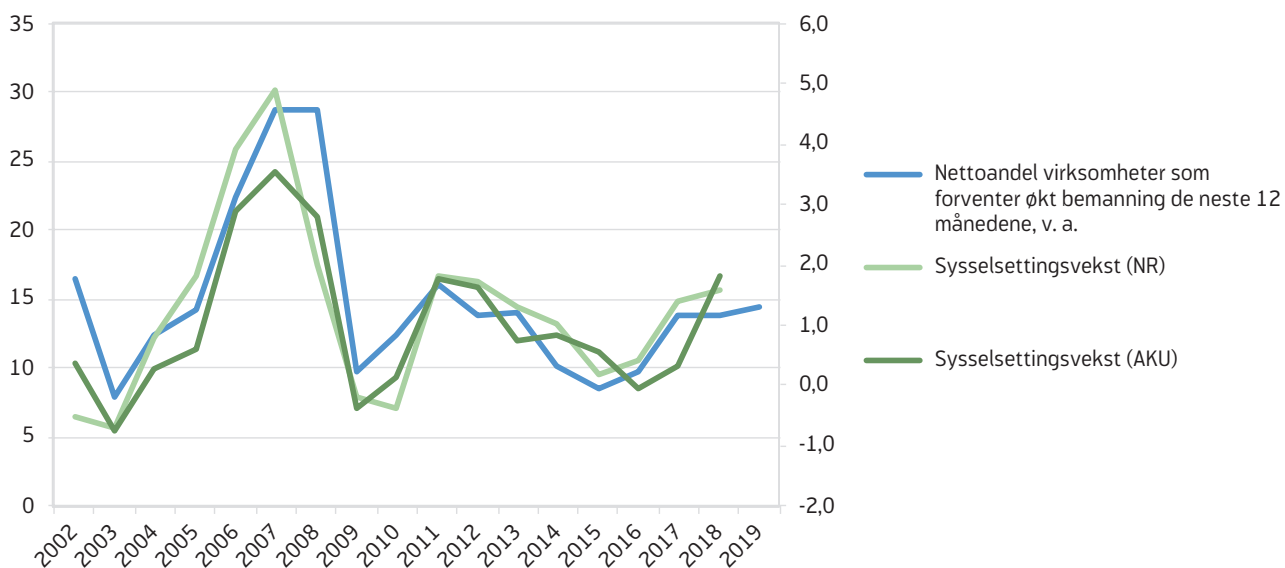
I samtlige regioner/fylker er det flere bedrifter som forventer at de skal oppbemanne enn nedbemanne, men forventninger går i litt ulike retninger sammenliknet med i fjor (figur 4a og b). Her kan vi imidlertid ikke sammenlikne alle regionene direkte i og med at det har skjedd en del sammenslåinger siden i fjor.

Tabell 3. NAVs sysselsettingsbarometer. Prosentandel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
2003	13	65	21	8
2004	12	64	24	12
2005	10	65	24	14
2006	8	61	31	22
2007	7	57	36	29
2008	7	56	36	29
2009	13	64	23	10
2010	12	63	25	12
2011	11	62	27	16
2012	11	65	24	14
2013	11	65	25	14
2014	11	68	21	10
2015	11	69	20	8
2016	12	67	21	10
2017	10	66	24	14
2018	10	66	24	14
2019	11	64	25	15

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2003-2019

Figur 3. NAVs sysselsettingsbarometer (venstre akse). Årlig sysselsettingsvekst ifølge nasjonalregnskapet og AKU (høyre akse). Prosent

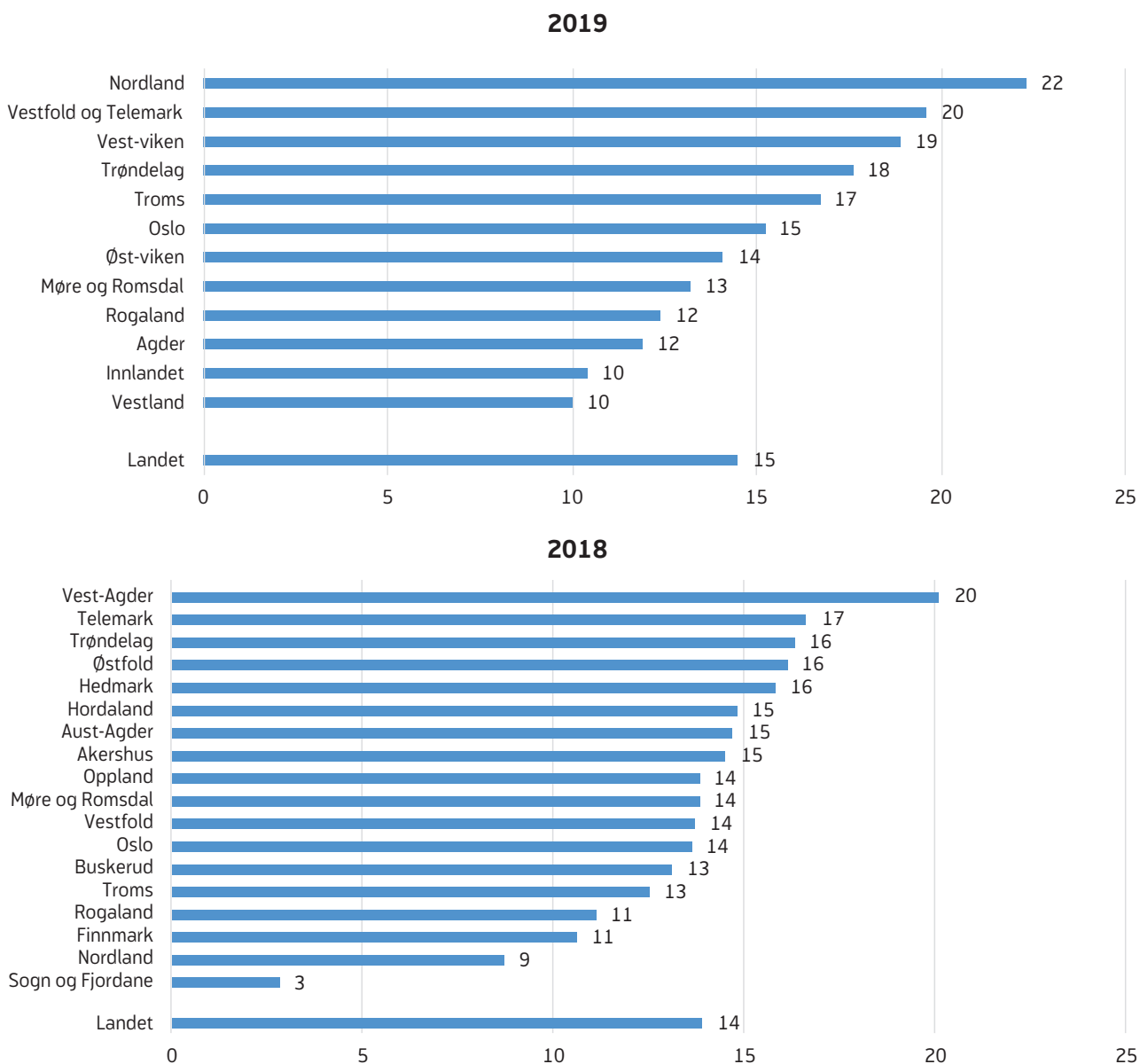
Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2002-2019, SSBs nasjonal regnskap, SSBs arbeidskraftundersøkelse

NAVs sysselsetningsbarometer

Sysselsetningsbarometeret utarbeides basert på resultatene fra bedriftsundersøkelsen. Tallverdien i sysselsetningsbarometeret viser differansen mellom prosentvis andel virksomheter som oppgir at de forventer økning i sysselsettingen og prosentvis andel virksomheter som forventer nedgang. Dette gir en indikasjon på virksomhetenes forventning for det kommende året. En høy verdi på sysselsetningsbarometeret er et tegn på høy etterspørsel etter arbeidskraft i den gitte næringen.

I Nordland samt Vestfold og Telemark finner vi den høyeste nettoandelen virksomheter som forventer økt bemanning med henholdsvis 22 og 20 prosent. Nordland lå i andre enden av skalaen i fjor, mens bedriftene i Telemark også var blant bedriftene med høyest sysselsetningsforventninger i 2018. Bedriftene i Vestfold lå på landsnittet for ett år siden. Bedriftene i Vestland og Innlandet er minst positive med tanke på å øke bemanningen i 2019, begge med en nettoandel på 10 prosent.

Figur 4a og b. NAVs sysselsetningsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter region/fylke. 2018 og 2019. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018 og 2019

Noen utvalgte næringer

Vi vil her se nærmere på resultater for ulike næringer. Informasjon og kommunikasjon er næringen med høyest nettoandel bedrifter som venter sysselsettingsvekst det kommende året, fulgt av bergverksdrift og utvinning samt bygg og anlegg. Det er kun innen offentlig forvaltning at det er det flere bedrifter som svarer at de forventer å nedbemanne enn oppbemanne (tabell 4 og figur 5).

Tydelig optimisme innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass

Utviklingen innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass har vært preget av fallet vi har sett i olje-

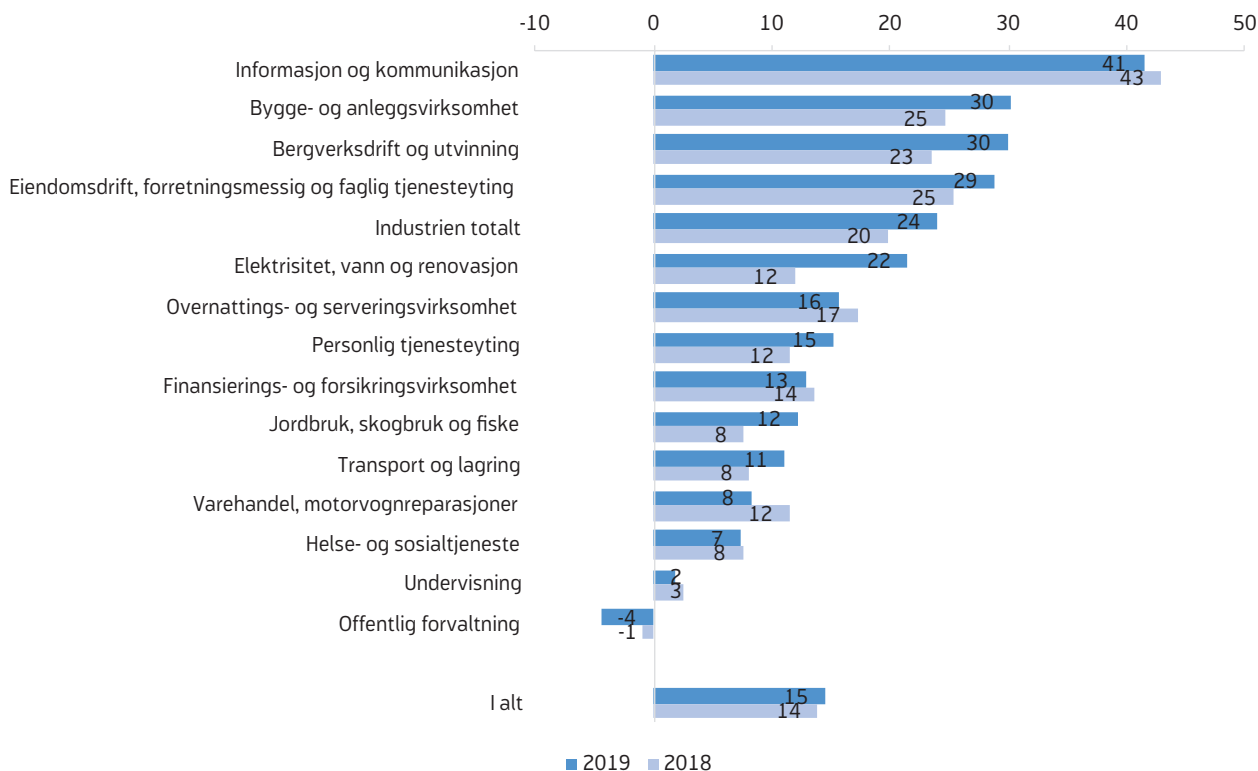
prisen og oljeinvesteringene i de foregående årene. Før oljeprisen begynte å falle i 2014 var dette den mest optimistiske næringen, med en nettoandel på 33 prosent som ventet økt sysselsetting. I 2016 hadde nettoandelen falt til -7 prosent, og det var med andre ord flere bedrifter som ventet å nedbemanne enn å oppbemanne. I 2017 snudde dette, og det var igjen flere bedrifter som sa de vil oppbemanne enn nedbemanne. I 2018 var det betydelig større optimisme innen denne næringen, og i årets undersøkelse er virksomhetene enda mer optimistiske. Innen bergverksdrift og utvinning venter nå 39 prosent av bedriftene vekst i antall ansatte de neste tolv månedene, og andelen som venter nedgang er 9 prosent, slik at nettoandelen er 30 prosent (tabell 4 og figur

Tabell 4. NAVs sysselsettingsbarometer, etter næring. Prosentandel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
Jordbruk, skogbruk og fiske	9	70	21	12
Bergverksdrift og utvinning	9	53	39	30
Industrien totalt	8	59	32	24
-Nærings- og nytelsesmidler	11	66	23	12
-Tekstil- og lærvarer	11	62	27	16
-Trevarer	7	65	28	21
-Treforedling og grafisk produksjon	13	67	20	8
-Petroleum og kjemisk produksjon	7	62	31	24
-Prod. av annen industri	10	63	27	18
-Prod. av metallvarer	6	53	41	35
-Prod. av maskiner og utstyr	6	50	45	39
-Prod. av elektriske og optiske produkter	6	49	46	40
Elektrisitet, vann og renovasjon	5	68	27	22
Bygge- og anleggsvirksomhet	6	57	37	30
Varehandel, motorvognreparasjoner	11	70	19	8
Transport og lagring	13	63	24	11
Overnattings- og serveringsvirksomhet	10	64	26	16
Informasjon og kommunikasjon	8	43	49	41
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	14	60	27	13
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	8	55	37	29
Offentlig forvaltning	25	54	21	-4
Undervisning	18	62	20	2
Helse- og sosialtjeneste	11	71	18	7
Personlig tjenesteyting	8	69	23	15

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Figur 5. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018 og 2019

5). Vi er dermed nesten tilbake til forventningene i tiden før oljekrisen. Sysselsettingen innen utvinning av råolje og naturgass, inkludert tjenester økte med 0,4 prosent i 2018, ifølge tall fra nasjonalregnskapet. Dette kom etter en nedgang på henholdsvis -6,0 og -11,2 prosent i 2017 og 2016.

Den økte optimismen innen næringen henger sammen med økte investeringer i oljerelatert virksomhet. Ifølge tall fra SSB økte investeringene innen utvinning og rørtransport fra 149 milliarder kroner i 2017 til 152 milliarder i 2018. I 2019 forventes investeringene å økes ytterligere. Det er også store endringer innen bergverksdrift, hvor investeringene i 2018 var hele 121 prosent høyere enn i 2017. Det nyeste anslaget i SSBs investeringsundersøkelse fra februar indikerer også positive utsikter for 2019. Virksomhetene forventer en investeringsvekst på 21 prosent sammenliknet med tilsvarende tall for 2018 gitt i februar i fjor.

11 prosent av bedriftene innen bergverksdrift og utvinning oppga at de ikke hadde fått rekruttert arbeidskraft grunnet at de ikke fikk kvalifiserte søkere til stillingen (figur 8). Det er en del høyere enn i 2018 og 2017 da andelen lå på henholdsvis 5 og 3 prosent. Mangelen på arbeidskraft i denne næringen er estimert til 600 personer i år, opp fra kun 50 i fjor (tabell 5).

Resultatene fra årets bedriftsundersøkelse tyder på at vi igjen vil få sysselsettingsvekst innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass.

Størst mangel på arbeidskraft innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting

Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting er en sammensatt næringsgruppe som blant annet omfatter forskjellige typer konsulentvirksomhet, juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting, rengjøringsbedrifter og bedrifter som driver med utleie av arbeidskraft.

Tall fra nasjonalregnskapet viser sysselsettingsvekst i både 2017 og 2018 innen næringene eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting³. I årets bedriftsundersøkelse finner vi at nettoandelen som venter økt bemanning det kommende året er på 29 prosent, opp fra 25 i 2018 (figur 5).

20 prosent av bedriftene oppga at de hadde mislyktes i å rekruttere arbeidskraft i løpet av de siste tre månedene. Dette er en del høyere enn det som har blitt rapportert de siste årene (figur 7). Fra 2015 til 2018 har denne andelen ligget på mellom 10 og 12 prosent. 16 prosent av bedriftene oppga at de ikke hadde fått rekruttert inn noen på grunn av for få kvalifiserte søkere (figur 8). Den estimerte mangelen på arbeidskraft i denne næringen er på 13 950 personer. På samme måte som i fjor er dette næringen som har størst mangel målt i antall personer. Næringen er også blant de med det strammeste arbeidsmarkedet med en stramhetsindikator på 4,4.

Høye sysselsettingsforventninger innen informasjon og kommunikasjon

Nettoandelen bedrifter innen informasjon og kommunikasjon som forventer oppbemanning det kommende året er på hele 41 prosent. Dette er dermed næringen med høyest sysselsettingsforventninger, som den har vært de siste årene. 49 prosent av virksomhetene oppgir at de forventer å oppbemanne det kommende året, mens 8 prosent forventer å nedbemanne (tabell 4).

Ifølge tall fra nasjonalregnskapet økte sysselsettingen innen informasjon og kommunikasjon i 2018 (+ 3,4 %) etter at den holdt seg relativt stabil i 2017 (+ 0,8 %). Bruttoproduktet økte med 3,0 prosent (målt i løpende priser), opp fra 0,9 prosent i 2017.

22 prosent av bedriftene innen informasjon og kommunikasjon melder i år om å ha hatt rekrutteringsproblemer, mot 19 prosent i fjor (figur 7). Mangelen på arbeidskraft i næringen er estimert til 2 250 personer som er noe høyere enn i fjor (tabell 5). Over halvparten av mangelen er å finne i Oslo og Vest-Viken

(tabell 6). Ut i fra virksomhetene svar kan vi forvente at sysselsettingen innen informasjon og kommunikasjon vil fortsette å vokse i 2019.

Optimisme, men rekrutteringsproblemer innen bygg og anlegg

I årets bedriftsundersøkelse er mangelen på arbeidskraft i bygge- og anleggsnæringen estimert til 10 450 personer, som er mer enn dobbelt så mange som for ett år siden. Det er mangel på denne typen arbeidskraft i hele landet. Med en stramhetsindikator på 4,4 er dette en av næringene med det strammeste arbeidsmarkedet (tabell 5).

I 2018 var det som i de to siste årene relativt god sysselsettingsvekst i næringen. Ifølge nasjonalregnskapet økte bruttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomhet med 3,7 prosent, og sysselsettingen med 3,9 prosent, begge noe lavere enn i 2017. Bruttoledigheten innen bygg og anlegg har også fortsatt å gått ned det siste året.

Boliginvesteringene økte betydelig i årene 2015–2016, ifølge tall fra SSB. I 2017 avtok veksten og i 2018 hadde vi en nedgang i boliginvesteringene sammenliknet med året før. Utviklingen i boliginvesteringene henger sammen med antall igangsettingstillatelser av nye boliger. Antall igangsettelse begynte å falt gjennom 2017 for så øke noe igjen gjennom 2018. Fallet var imidlertid fra et rekordhøyt nivå, og i 2018 ble det gitt igangsettingstillatelser til 31 647 nye boliger som er 3 626 færre enn i 2017.

Årets bedriftsundersøkelse viser at andelen bedrifter i bygg og anlegg som har opplevd rekrutteringsproblemer i år er på 22 prosent, opp fra 18 prosent i fjor (figur 7). Nettoandelen bedrifter i næringen som venter å oppbemanne det kommende året er på 30 prosent, 5 prosentpoeng høyere enn i fjor (figur 5). Disse resultatene tyder på fortsatt vekst i sysselsettingen i denne næringen det kommende året.

Stadig høyere forventninger innen industrien

Samlet har nettoandelen bedrifter innen industrien som venter å øke sysselsettingen gått betydelig opp de siste årene. I 2017 og 2018 var nettoandelen som forventet å oppbemanne på henholdsvis 17 og 29 prosent, mens den i år er på hele 39 prosent (figur 6). Sammenliknet

³ I SSBs statistikk er næringen delt i to: Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting samt forretningsmessig tjenesteyting. Vi har her benyttet samlet sysselsetting i disse.

med i fjor er nettoandelen som forventer økt sysselsetting høyere innen samtlige industrinæringer, bortsett fra innen petroleum og kjemisk produksjon. Den oljerelevante industrien ble i 2014 rammet av fallende oljeinvesteringer og fallende produksjon. Andre deler av industrien har de siste årene nytt godt av en svak kronekurs. I fjor så vi en økt optimisme blant næringene som er knyttet til oljeindustrien, og denne trenden er enda tydeligere i årets undersøkelse. Innen produksjon av maskiner og utstyr, som leverer mye til olje, var det i 2016 nesten like mange som ventet å nedbemanne som å øke bemanningen. I årets undersøkelse forventer hele 45 prosent at de skal oppbemanne, og kun 6 prosent at de skal nedbemanne.

Tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttoproduktet for industrien økte med 1,0 prosent i 2018, etter det holdt seg stabilt i 2017 og gikk ned i 2016 og 2015. Nedgangen i de foregående årene skyldes i stor grad fallende produksjon i næringene som leverer til oljeindustrien.

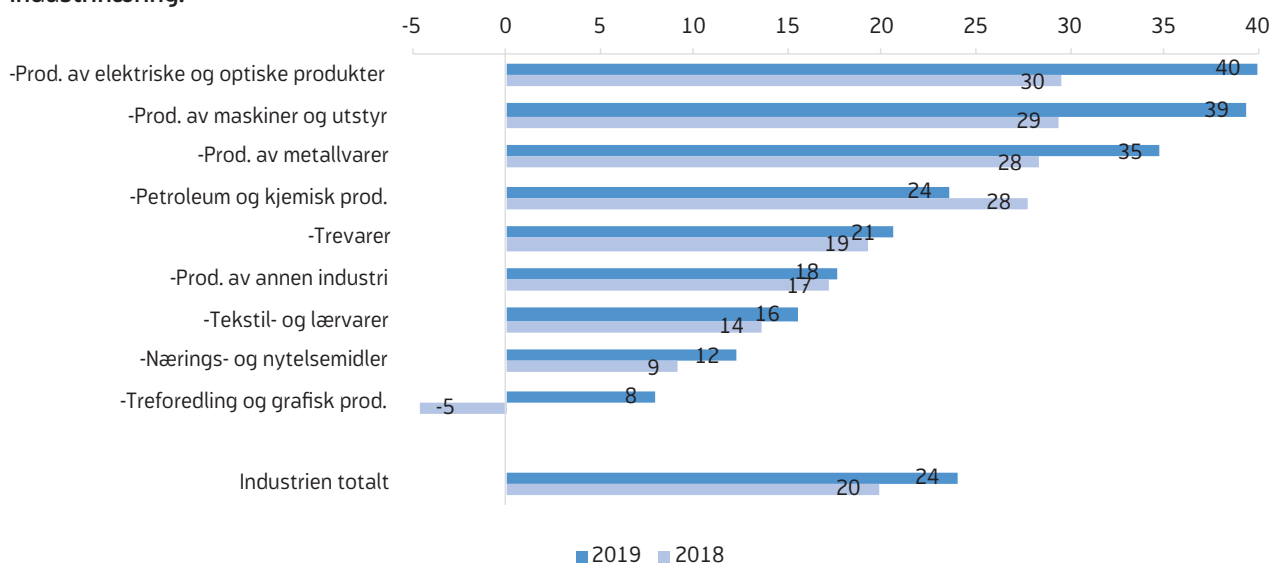
Nedgangen i industriproduksjonen har også ført til nedbemanning i industrinæringene. Sysselsettingen i industrien gikk ned med 4,4 prosent i 2016 og 1,9 prosent i 2017, ifølge tall fra nasjonalregnskapet. I 2018 økte imidlertid sysselsettingen igjen med 1,1

prosent. Med unntak av trykking og reproduksjon av innspilte opptak samt produksjon av møbler og annen industriproduksjon holdt sysselsettingen seg stabil eller økte innen samtlige industrinæringer i 2018. Antallet helt ledige og arbeidssøkere på tiltak med bakgrunn fra industriarbeid har gått mye ned de siste to årene, fra 14 000 i februar 2017 til 8 150 i februar 2019 (tabell 2).

I følge SSBs investeringsundersøkelse var det en sterk vekst på 14 prosent i utførte investeringer i industrien i 2018 sammenliknet med 2017. Oppgangen i 2018 skyldes i stor grad at næringsgruppen oljeraffinerer, kjemisk og farmasøytisk industri samt næringsmiddelindustrien hadde en betydelig investeringsvekst. I de siste anslagene fra februar antyder virksomhetenes en kraftig vekst for industriinvesteringene i 2019. Sammenliknet med tilsvarende anslag for 2018 ligger det an til en oppgang på hele 30 prosent.

NAV's bedriftsundersøkelse viser at andelen industribedrifter som har hatt rekrutteringsproblemer er på 16 prosent, som er en noe høyere enn i fjor da andelen lå på 11 prosent (figur 7). Innen industrinæringene produksjon av maskiner og utstyr samt innen produksjon av metallvarer melder henholdsvis hele 24 prosent av bedriftene om rekrutteringsproblemer.

Figur 6. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter industrinæring.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2018 og 2019

Mangelen på arbeidskraft i industrien er estimert til 2 650 personer, som er over 80 prosent høyere enn i fjor da mangelen var estimert til 1450 personer. Bedrifter innen produksjon av maskiner og utstyr, produksjon av metallvarer samt innen nærings- og nytelsesmidler har størst mangel på arbeidskraft (tabell 5). Det er i Øst-Viken og Vestfold og Telemark det er størst mangel på arbeidskraft innen industrien (tabell 6). Resultatene fra årets undersøkelse tyder på fortsatt vekst i sysselsettingen innen industrien.

Gode tider innen overnattings- og serveringsvirksomhet

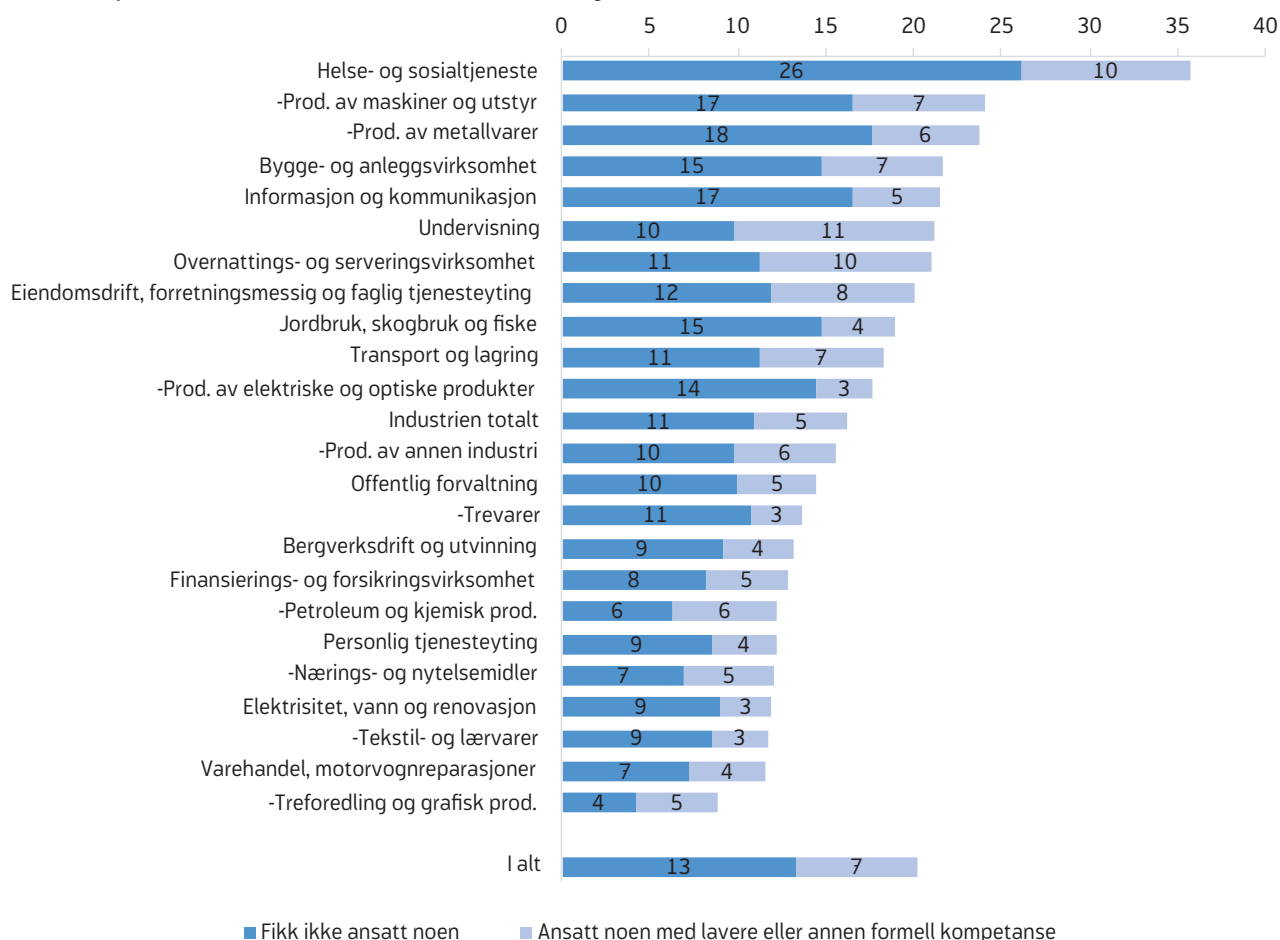
Overnattings- og serveringsvirksomhet er en næring som har nytt godt av den svake kronekursen de siste årene. Bruttoproduktet i næringen hadde en vekst på 3,1 prosent i 2018, som er noe lavere enn i 2017, men høyere enn i

2016, ifølge tall fra nasjonalregnskapet. Sysselsettingsveksten i 2018 var på 2,1 prosent som er noe lavere enn i de to forutgående årene. 21 prosent av virksomhetene innen overnattings- og serveringsvirksomhet oppgir å ha hatt rekrutteringsproblemer de siste tre månedene (figur 7). Dette er en del høyere enn de to siste årene.

Mangelen på arbeidskraft er estimert til å utgjøre 3 050 personer som er 650 flere enn i fjor (tabell 5). Det er mangel i hele landet, men den er spesielt stor i Oslo (tabell 6). Med en strammhetsindikator på 3,2 er dette blant næringene som opplever det strammeste arbeidsmarkedet.

Nettoandelen bedrifter som venter økt bemanning det kommende året er i år på 16 prosent, ned fra 17 prosent i fjor og 19 prosent i 2017 (figur 5).

Figur 7. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med annen formell kompetanse enn man søkte etter, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Økt mangel innen varehandelen

Bruttoproduktet innen varehandel og reparasjon av motorvogner økte med 2,7 prosent i 2018, som er noe høyere enn i 2017. Sysselsettingen har imidlertid holdt seg relativt stabil de to siste årene på henholdsvis -0,1 og +0,4 prosent. Bruttoledigheten innen butikk og salgsarbeid har også holdt seg relativt stabil det siste året.

12 prosent av bedriftene i denne næringen oppgir at de har hatt rekrutteringsproblemer, opp fra 10 prosent i fjor (figur 7). Denne næringen er den som i minst grad rapporterer å ha problemer med å rekruttere kvalifiserte søkere til ledige stillinger (figur 8). 11 prosent av virksomhetene i næringen varehandel og reparasjon av motorvogn venter å nedbemanne, mens 19 prosent venter å oppbemanne (tabell 4). Mangelen på arbeids-

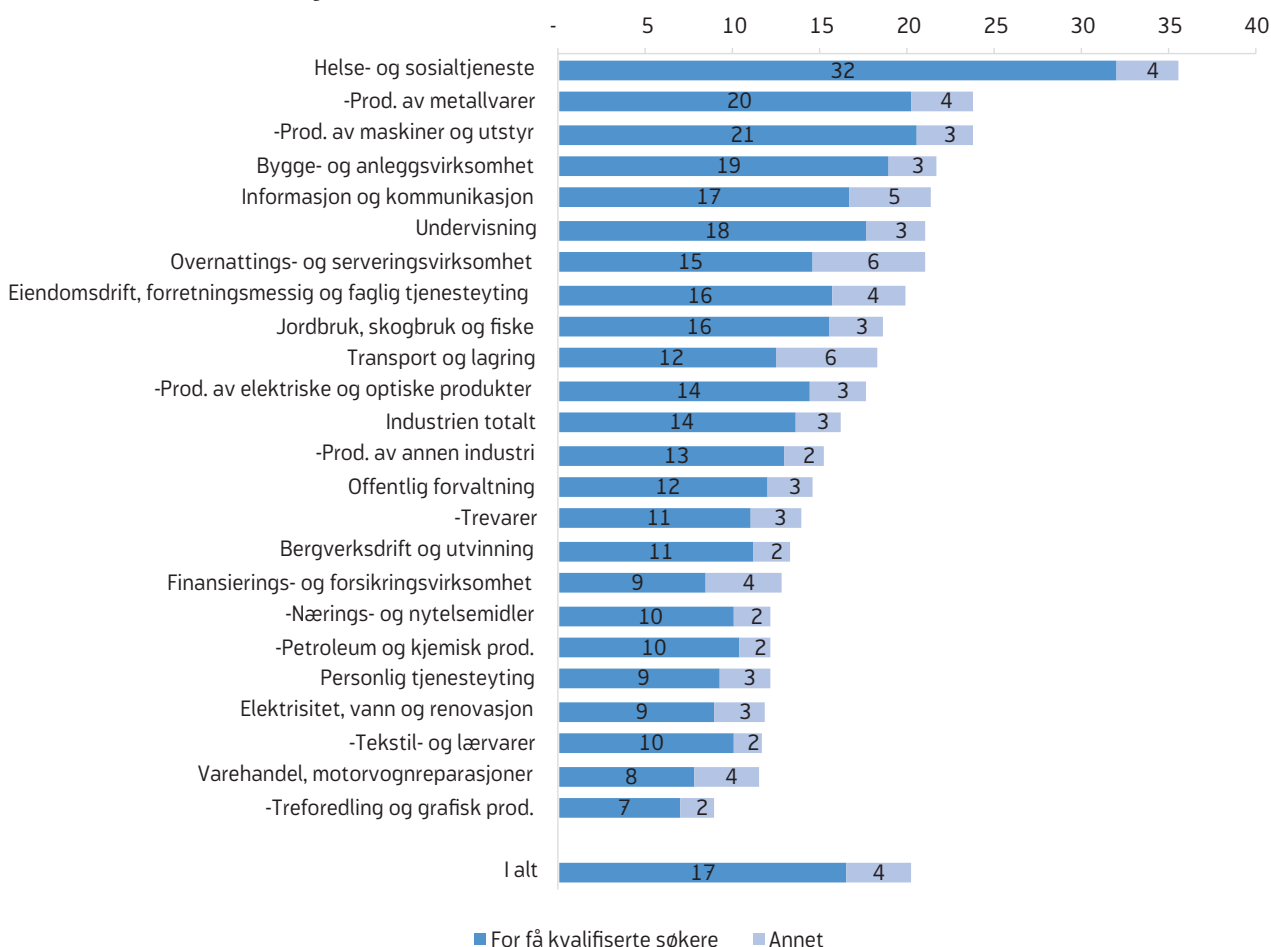
kraft innen varehandel er estimert til 6 550 personer, som er 2 350 flere enn i fjor. Mangelen er fordelt i hele landet (tabell 5 og 6).

Nettoandelen bedrifter som venter å oppbemanne de neste tolv månedene er på 8 prosent, som er noe lavere enn i 2018 og 2017 da andelen lå på 12 prosent. Dette er således en av få næringer om har lavere forventninger enn i fjor. Vi forventer at sysselsettingen i denne næringen vil holde seg stabil eller øke noe i 2019.

Noe høyere sysselsettingsforventninger innen transport og lagring

Næringen transport og lagring består av post og distribusjonsvirksomhet, samt passasjer- og godstransport på vei, jernbane, lufttransport eller sjøtransport. Tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttoproduktet i transport,

Figur 8. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

utenom utenriks sjøfart, økte med 0,3 prosent i 2018. I 2016 og 2017 gikk det ned med henholdsvis -0,8 og -0,1 prosent. Sysselsettingen økte med 0,6 prosent i 2018, etter en nedgang på -0,9 prosent i 2017.

Andelen bedrifter som har opplevde rekrutteringsproblemer har gått litt opp fra i fjor, fra 14 til 18 prosent (figur 7). 12 prosent av virksomhetene har hatt rekrutteringsproblemer grunnet for få kvalifiserte søkere (figur 8). Mangelen på arbeidskraft har også økt med 900 personer fra 2018 og er i år estimert til 3 050 personer (tabell 5).

Sysselsettingsforventningene er også noe høyere enn i fjor, med en nettoandel på 12 prosent som venter å oppbemanne (mot 8 i 2018 og 4 i 2017) (figur 5). Resultatene i vårens undersøkelse tyder på at sysselsettingsveksten innen transport og lagring vil fortsette i år.

Offentlig sektor

Offentlig sektor består blant annet av offentlig forvaltning, offentlig finansiert undervisning, samt helse- og sosialtjenester. Sektoren står for over en tredjedel av sysselsettingen i Norge.

Undervisning – fortsatt rekrutteringsproblemer

Innen undervisning forventer 18 prosent av bedriftene å nedbemanne, mens 20 prosent venter at de skal oppbemanne, noe som gir en nettoøkning på 2 prosent. Det er omtrent samme forventninger som i fjor (tabell 4 og figur 5).

Vi vet fra tidligere undersøkelser at skoler og barnehager, i likhet med andre deler av offentlig sektor, pleier å være mer forsiktige enn bedriftene i privat sektor når de besvarer undersøkelsen. For de fleste næringene henger den faktiske utviklingen i sysselsettingen godt sammen med bedriftenes forventninger, mens for offentlige sektor er den systematisk bedre enn undersøkelsenes resultater kunne tilsi. Til tross for lunkne forventninger innen undervisning i fjorårets undersøkelse viser tall fra nasjonalregnskapet at sysselsettingen økte med 3 400 personer (1,6 %) i 2018, som er det samme som året før.

Yrker innen undervisning har lenge vært blant dem med lavest arbeidsledighet. Ved utgangen av februar var bruttoledigheten på 0,9 prosent for denne yrkesgruppen, mot en samlet bruttoledighet på 3,0 prosent.

Undervisningsnæringen er blant næringene som har en særlig høy andel virksomheter som har mislyktes med rekruttering på grunn av for få kvalifiserte søkere. 21 prosent av virksomhetene svarte at de ikke hadde fått ansatt ønsket personell eller måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn de søkte etter (figur 7). Mangelen på arbeidskraft er estimert til 1 700 personer, som er 50 færre enn i fjor (tabell 5).

Store rekrutteringsproblemer i helse- og sosialtjenestene

Over 20 prosent av de sysselsatte i Norge jobber innen næringen helse- og sosialtjenester. Sammen med eienomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting samt bygg og anlegg er dette næringen med størst mangel på arbeidskraft med 11 750 personer, som er 1 550 flere enn for ett år siden (tabell 5). Det er mangel i hele landet. Det er særlig stor mangel på sykepleiere. Med en mangel på 4 500 personer er dette enkeltyrket, uansett næring, hvor mangelen er størst (tabell 7). Hele 36 prosent av virksomhetene innen helse- og sosialtjenesten oppgir å ikke ha fått ansatt ønsket kompetanse de siste tre månedene. 32 prosent av virksomhetene oppgir at de har hatt rekrutteringsproblemer grunnet for få kvalifiserte søkere (figur 7 og 8).

Ifølge tall fra nasjonalregnskapet økte sysselsettingen innenfor helse- og omsorgstjenester med 0,7 prosent i 2018, som tilsvarer 4 400 personer. Dette er omtrent samme vekst som i 2017.

Nettoandelen virksomheter innen helse- og sosialtjenester som venter vekst i sysselsettingen det kommende året, er omtrent som i fjor (7 mot 8 prosent) (figur 5). Vi forventer fortsatt høy etterspørselen etter arbeidskraft i denne næringen det kommende året.

Tabellvedlegg

Tabell 5. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer. 2019

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator	Prosentvis andel bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Jordbruk, skogbruk og fiske	650	467	855	1,0	16
Bergverksdrift og utvinning	600	349	880	1,1	11
Industrien totalt	2 650	2 233	3 034	1,2	14
-Nærings- og nytelsemidler	600	320	882	1,2	10
-Tekstil- og lærvarer	50	35	56	0,9	10
-Trevarer	100	87	156	0,9	11
-Treforedling og grafisk produksjon	50	28	47	0,4	7
-Petroleum og kjemisk produksjon	100	72	119	0,5	10
-Prod. av annen industri	300	216	362	1,5	13
-Prod. av metallvarer	600	469	763	1,9	20
-Prod. av maskiner og utstyr	750	597	971	1,4	21
-Prod. av elektriske og optiske produkter	100	98	166	0,8	14
Elektrisitet, vann og renovasjon	300	217	371	0,9	9
Bygge- og anleggsvirksomhet	10 450	7 924	13 780	4,4	19
Varehandel, motorvognreparasjoner	6 550	3 768	8 663	1,8	8
Transport og lagring	3 050	1 829	4 648	2,2	12
Overnattings- og serveringsvirksomhet	3 050	2 273	4 118	3,2	15
Informasjon og kommunikasjon	2 250	1 472	3 245	2,4	17
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	350	218	423	0,7	9
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	13 950	9 322	21 997	4,4	16
Offentlig forvaltning	1 200	872	1 672	0,7	12
Undervisning	1 700	1 447	2 046	0,8	18
Helse- og sosialtjeneste	11 750	10 236	13 860	2,1	32
Personlig tjenesteyting	1 050	781	1 310	0,9	9
Totalt	59 450	52 589	67 597	2,2	17

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Tabell 6. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer og fylket/regioner. 2019

	Øst-viken	Vest-viken	Oslo	Innlandet	Vestfold og Telemark	Agder
Jordbruk, skogbruk og fiske	50	50	0	100	100	50
Bergverksdrift og utvinning	0	50	0	0	0	0
Industrien	300	150	150	150	300	200
Nærings- og nytelsemidler	100	0	50	50	50	0
Tekstil- og lærvarer	0	0	0	0	0	0
Trevarer	0	0	0	0	0	0
Treforedling og grafisk produksjon	0	0	0	0	0	0
Petroleum og kjemiske produksjon	0	0	0	0	0	0
Prod. av annen industri	0	0	50	0	50	0
Prod. av metallvarer	50	0	0	50	100	50
Prod. av maskiner og utstyr	50	50	50	50	50	100
Prod. av elektriske og optiske produkter	0	0	0	0	0	0
Elektrisitet, vann og renovasjon	50	0	50	50	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	1 350	850	1 000	700	800	800
Varehandel, motorvognreparasjoner	750	700	1 250	350	650	300
Transport og lagring	400	200	700	300	200	50
Overnattings- og serveringsvirksomhet	150	350	1 000	300	200	50
Informasjon og kommunikasjon	50	500	550	0	50	50
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0	50	150	0	0	0
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	1 050	1 200	3 250	850	850	650
Offentlig forvaltning	100	100	350	50	50	0
Undervisning	250	200	150	100	100	50
Helse- og sosialtjeneste	1 350	900	850	800	700	500
Personlig tjenesteyting	100	100	250	100	100	0
I alt	5 900	5 300	9 650	3 850	4 150	2 750

	Rogaland	Vestland	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms
Jordbruk, skogbruk og fiske	50	50	50	50	100	50
Bergverksdrift og utvinning	350	50	50	0	0	0
Industrien	350	350	200	150	200	100
Nærings- og nytelsemidler	50	50	50	50	50	50
Tekstil- og lærvarer	0	0	0	0	0	0
Trevarer	0	0	0	0	0	0
Treforedling og grafisk produksjon	0	0	0	0	0	0
Petroleum og kjemiske produksjon	0	0	0	0	0	0
Prod. av annen industri	50	50	0	0	0	0
Prod. av metallvarer	100	100	50	50	50	0
Prod. av maskiner og utstyr	100	100	100	50	50	50
Prod. av elektriske og optiske produkter	0	0	0	0	0	0
Elektrisitet, vann og renovasjon	50	50	0	50	50	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	450	1 600	500	600	1 050	350
Varehandel, motorvognreparasjoner	500	400	250	350	650	300
Transport og lagring	100	350	150	200	150	150
Overnattings- og serveringsvirksomhet	100	300	150	150	150	200
Informasjon og kommunikasjon	600	50	50	250	0	50
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	50	0	0	0	0	0
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	850	1 900	650	950	900	500
Offentlig forvaltning	50	50	100	50	100	50
Undervisning	150	100	150	100	100	100
Helse- og sosialtjeneste	850	1 250	1 100	900	1 400	550
Personlig tjenesteyting	50	100	50	50	50	50
I alt	4 600	6 550	3 450	3 950	4 850	2 500

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Tabell 7. Estimert mangel på arbeidskraft for utvalgte yrker. Sortert etter antall personer bedriftene mangler. 2019

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAVs stramhetsindikator
Sykepleiere	4 500	3 678	5 261	5,8
Tømrere og snekkere	3 200	1 733	5 728	5,5
Helsefagarbeidere	2 650	1 619	3 869	2,7
Elektrikere	2 400	1 328	3 583	6,3
Andre helseyrker	2 300	1 425	3 459	71,5
Rørleggere og VVS-montører	2 150	1 165	3 779	11,6
Lastebil- og trailersjåfører	1 600	1 036	2 363	5,6
Andre salgsmedarbeidere	1 500	963	2 174	59,0
Butikkmedarbeidere	1 300	575	2 396	0,9
Spesialsykepleiere	1 100	611	1 819	5,0
Kokker	1 100	684	1 793	3,9
Hjelpere i anlegg	1 050	78	2 539	14,1
Taktekkere	900	137	2 286	31,0
Andre håndverkere	900	530	1 399	37,9
Grunnskolelærere	850	633	1 119	1,0
Betongarbeidere	850	392	1 489	11,6
Programvareutviklere	800	452	1 233	4,4
Ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi	800	227	1 334	5,6
Vernepleiere	700	529	906	4,6
Servitører	700	366	1 207	3,1
Sveisere	700	397	1 141	10,0
Anleggsmaskinførere	700	383	1 162	2,9
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	650	447	948	2,9
Bussjåfører og trikkeførere	650	127	1 282	5,1
Legespesialister	600	466	786	3,5
Politibetjenter mv.	600	95	1 054	4,7
Andre administrative ledere	550	237	1 085	2,3
Førskolelærere	550	319	764	1,6
Frisører	550	285	772	3,9
Overflatebehandlere og lakkerere	550	125	1 138	8,7
Revisorer, regnskapsrådgivere	500	140	797	1,9
Psykologer	450	238	667	4,3
Andre ingeniører	450	209	1 131	2,2
Andre sikkerhetsarbeidere	450	52	1 469	21,4
Malere og byggtapetserere	450	163	1 012	5,5
Sivilingeniører (bygg og anlegg)	400	226	647	2,0
Systemanalytikere/-arkitekter	400	284	585	2,0
Vektene	400	127	772	3,1
Platearbeidere	400	206	592	9,3
Applikasjonsprogrammerere	350	168	554	48,6
Postbud og postsorterere	350	23	831	6,7

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator
Gulv- og flisleggere	350	78	1 084	12,2
Renholdere i bedrifter	350	136	568	0,6
Ledere av bygge- og	300	115	561	1,6
Matematikere, statistikere mv.	300	54	580	23,5
Bygningsingeniører	300	159	659	1,3
Kontormedarbeidere	300	137	506	0,7
Bartendere	300	77	662	5,3
Telefon- og nettselgere	300	103	482	2,8
Murere	300	131	545	5,0
Andre bygningsarbeidere	300	68	570	8,5
Bilmekanikere	300	169	549	1,5
Ledere av industriproduksjon mv.	250	157	380	1,6
Andre programvare- og applikasjonsutviklere	250	84	425	1,2
Elektronikkingeniører	250	134	496	1,7
Regnskapsmedarbeidere	250	91	473	1,3
Reiseledere og guider	250	14	673	8,0
Isolatører mv.	250	14	666	20,1
Kopper- og blikkenslagere	250	104	404	5,0
Automatikere	250	104	417	2,8
Energimontører	250	30	675	5,8
Montører av mekaniske produkter	250	96	506	37,9
Bil-, drosje- og varebilførere	250	116	466	1,6
Kjøkkenassistenter	250	120	515	2,2
Sivilingeniører (industri og produksjon)	200	89	303	19,5
Sivilingeniører (telekommunikasjon)	200	23	429	18,5
Jordmødre	200	56	339	6,8
Organisasjonsrådgivere mv.	200	27	379	2,0
Driftsteknikere, IKT	200	37	413	1,5
Nettverks- og systemteknikere, IKT	200	100	406	38,3
Gips- og sparklingsarbeidere	200	10	871	
Andre montører	200	73	406	65,5
Andre ledere av produksjon og tjenesteyting	150	71	287	2,9
Universitets- og høyskolelektorer/-lærere	150	80	270	0,6
Lektorer mv. (videregående skole)	150	92	235	0,5
Spesiallærere / spesialpedagoger	150	102	353	3,8
Finans- og investeringsrådgivere	150	31	247	2,4
Høyere saksbehandlere i offentlig og privat virksomhet	150	36	254	0,3
Salgskonsulenter innen IKT-produkter	150	10	629	59,2
Sikkerhetsanalytikere mv.	150	58	255	5,6
Jurister og advokater	150	35	269	0,7
Andre personlige tjenesteytere	150	25	362	20,7
Gatekjøkken- og kafémedarbeidere mv.	150	53	335	1,6
Barnehage- og skolefritidsassistenter mv.	150	49	247	0,1

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator
Andre pleiemedarbeidere	150	58	305	0,4
Bakere, konditorer mv.	150	48	226	4,1
Møbelsnekkere	150	58	236	9,0
Salgs- og markedssjefer	100	26	162	0,6
Ledere av utdanning og undervisning	100	29	227	1,2
Restaurantsjefer	100	35	152	1,5
Sivilingeniører (elkraftteknikk)	100	25	241	3,6
Sivilingeniører (elektronikk)	100	30	176	2,2
Sivilarkitekter	100	27	152	1,1
Allmennpraktiserende leger	100	32	146	0,8
Yrkesfaglærere	100	20	145	7,4
Andre lærere	100	33	187	2,4
Personal- og karriererådgivere	100	8	282	1,0
Reklame- og markedsføringsrådgivere	100	28	217	1,3
Nett- og multimedautviklere	100	13	172	16,5
Systemadministratorer	100	24	155	4,9
Maskiningeniører	100	48	191	1,0
Arbeidsleder, bygg og anlegg	100	35	244	2,0
Religiøse yrker	100	13	233	4,9
Andre yrker innen estetiske fag	100	19	177	3,7
Hotellresepsjonister	100	6	226	1,9
Lønningsmedarbeidere	100	5	194	1,9
Logistikkmedarbeidere	100	27	207	0,7
Kjøreskolelærere	100	21	191	4,3
Butikkavdelingssjefer	100	5	309	2,6
Dørselgere	100	5	366	24,4
Brannkonstabler	100	10	237	2,0
Skogbrukere	100	13	163	3,9
Kuldemontører mv.	100	23	206	2,7
Metalldreiere mv.	100	21	252	15,8
Tele- og IKT-installerere	100	8	247	2,7
Slaktere, fiskehandlere mv.	100	35	221	4,1
Operatører innen kjemisk industri	100	20	157	1,3
Montører av elektriske og elektroniske produkter	100	24	147	5,4
Kran- og heisførere mv.	100	9	265	2,3
Finans- og økonomisjefer	50	14	72	0,3
Personalsjefer	50	14	90	0,6
Strategi- og planleggingssjefer	50	4	65	6,2
Forsknings- og utviklingsledere	50	25	109	2,8
Ledere av olje- og gassutvinning mv.	50	6	144	1,3
Ledere av IKT-enheter	50	3	91	0,5
Ledere av omsorgstjenester for barn	50	3	99	1,1
Ledere av helsetjenester	50	14	109	0,9

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator
Ledere av eldreomsorg	50	3	84	1,0
Andre daglige ledere i tjenesteytende virksomheter	50	5	134	1,8
Sivilingeniører (maskin- og marin- teknikk)	50	11	86	1,1
Sivilingeniører (geofag, petro- leumsteknologi, metallurgi mv.)	50	8	155	0,6
Andre sivilingeniører (unntatt elektroteknologi)	50	15	121	0,8
Arealplanleggere	50	16	105	1,4
Grafiske- og multimediasignere	50	7	119	0,6
Tannleger	50	21	151	1,0
Spesialister i pedagogikk	50	11	68	0,8
Andre språklærere	50	13	113	
Andre musikk lærere	50	9	74	3,8
Rådgivere innen kompetanseutvikling	50	4	156	28,0
Databasedesignere og -administratorer	50	17	135	8,7
Nettverksansvarlige	50	14	119	
Rådgivere/forskere, samfunns-vitenskap	50	3	71	2,8
Rådgivere innen sosiale fagfelt	50	4	86	0,3
Geistlige yrker	50	3	76	0,7
Journalister	50	4	85	0,4
Elkraftingeniører	50	30	162	1,1
Arbeidsleder, bergfag	50	5	167	15,5
Agroteknikere	50	7	142	7,7
Dyrepleiere	50	4	111	2,7
Helsesekretærer	50	8	69	0,2
Regnskapsførere	50	17	133	0,2
Forsikringsagenter	50	5	91	0,4
Selgere (engros)	50	7	76	0,1
Innkjøpere	50	4	96	0,4
Andre yrker innen forretningstjenester	50	12	111	4,3
Saksbehandlere innen sosiale ytelser	50	5	150	0,4
Andre yrker innen offentlig forvaltning	50	16	122	1,2
Trenere og idrettsdommere	50	4	92	0,3
Sjefskokker	50	11	93	1,3
Internett-teknikere	50	8	188	8,3
Dataregistrere	50	2	92	6,8
Kundebehandlere, bank og postkontor	50	2	78	1,4
Reisebyråmedarbeidere mv.	50	2	123	0,7
Kundesentermedarbeidere	50	4	177	3,0
Andre opplysningsmedarbeidere	50	2	102	
Forsikrings- og finansmedarbeidere	50	4	176	14,8
Lagermedarbeidere og materialforvaltere	50	19	143	0,2
Kosmetologer mv.	50	2	89	0,4
Vaktmestre	50	3	105	0,2

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator
Gartnere	50	11	74	0,5
Melke- og husdyrprodusenter	50	17	100	0,2
Andre dyreoppdrettere og røktere	50	4	76	9,3
Feiere, fasaderenholdere mv.	50	4	221	8,7
Trykkere	50	3	90	3,4
Serviceelektronikere	50	14	100	3,8
Skreddere, buntmakere mv.	50	4	75	5,7
Møbeltapetsere mv.	50	13	103	9,0
Prosessoperatører (oppredning)	50	15	135	
Operatører innen metallflatebehandling	50	33	115	
Operatører innen plastprodukter	50	18	72	2,2
Operatører innen næringsmiddelproduksjon	50	26	94	0,4
Andre stasjonære maskinoperatører	50	36	102	
Jordbruks- og skogbruksmaskin- førere	50	14	119	5,7
Truckførere	50	8	90	0,8
Renholdere i private hjem	50	4	178	31,3
Hjelpearbeidere i husdyrproduksjon	50	3	114	5,5
Andre hjelpearbeidere i industri	50	2	76	1,7

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Metodisk vedlegg

Utvalg

I bedriftsundersøkelsen trekkes et utvalg av virksomheter fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret). Utvalget trekkes tilfeldig, men alle virksomheter med 400 ansatte eller mer er med i utvalget. I tillegg er alle virksomheter med 100 ansatte eller mer i næringene offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester og personlig tjenesteyting med i utvalget. De er med fordi dette ofte er virksomheter som skiller seg fra andre, som for eksempel sykehus, når det gjelder hvilke yrker de etter spør. Størrelsen på utvalget er bestemt slik at det skal sikres representativitet på alle næringer (2-sifret NACE).

Innsamling av data

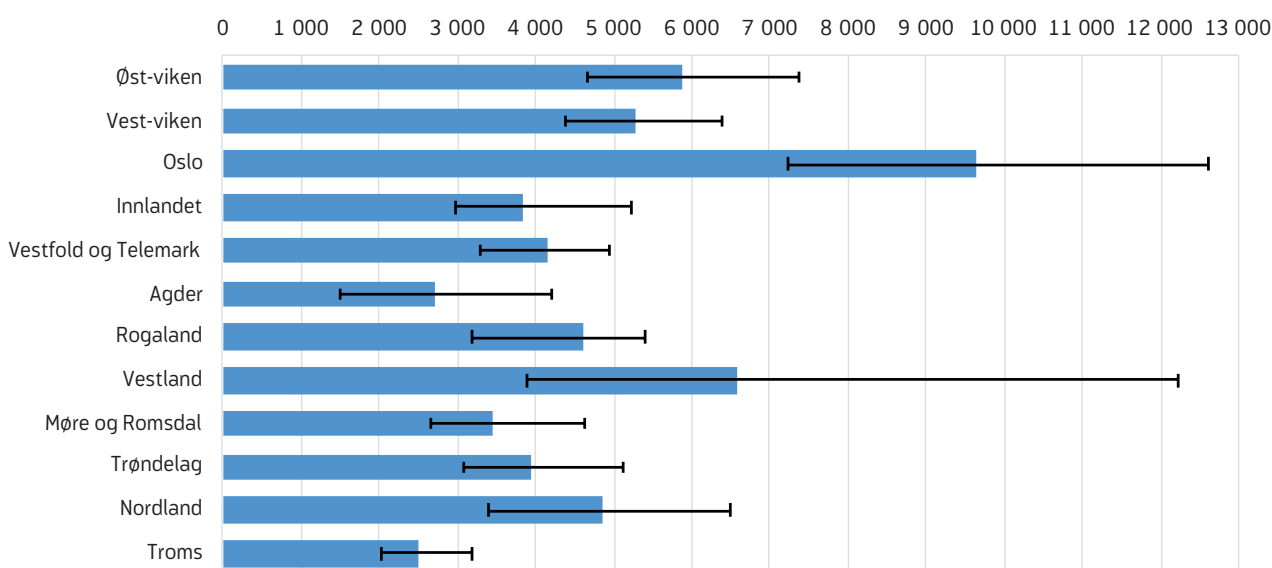
Det stilles i alt fem spørsmål i undersøkelsen, se spørreskjema i slutten av vedlegget. De utvalgte bedriftene blir bedt om å svare på internett eller postalt. Spørsmålene i undersøkelsen gir anslag på bedriftenes sysselsettingsforventninger for det kommende året, og om bedriften har rekrutteringsproblem innenfor spesifikke yrker. I undersøkelsen har NAVs fylkeskontorer ansvaret for datainnsamlingen.

Analyse

I de tilfellene der resultatene på landsbasis, næring og region/fylke skal presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel virksomheter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende år. Ettersom næringene varierer i størrelse, er det nødvendig å tildele de store næringene mer vekt enn de små. Vektingen konstrueres ut fra forholdet mellom antall virksomheter i næringen og antall virksomheter totalt. Ettersom utvalget har en overrepresentasjon av store virksomheter, må resultatene innenfor hver næring også vektet i forhold til andelen små og store virksomheter i populasjonen.

Mangel på arbeidskraft estimeres ved hjelp av en modell som tar hensyn til virksomhetenes geografiske kjennetegn, næringsvise kjennetegn, antall ansatte og observert mangel. Resultatet brukes til å predikere mangelen på arbeidskraft i de bedriftene som ikke ble tatt inn i utvalget.

Figur 9: Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter fylke/region

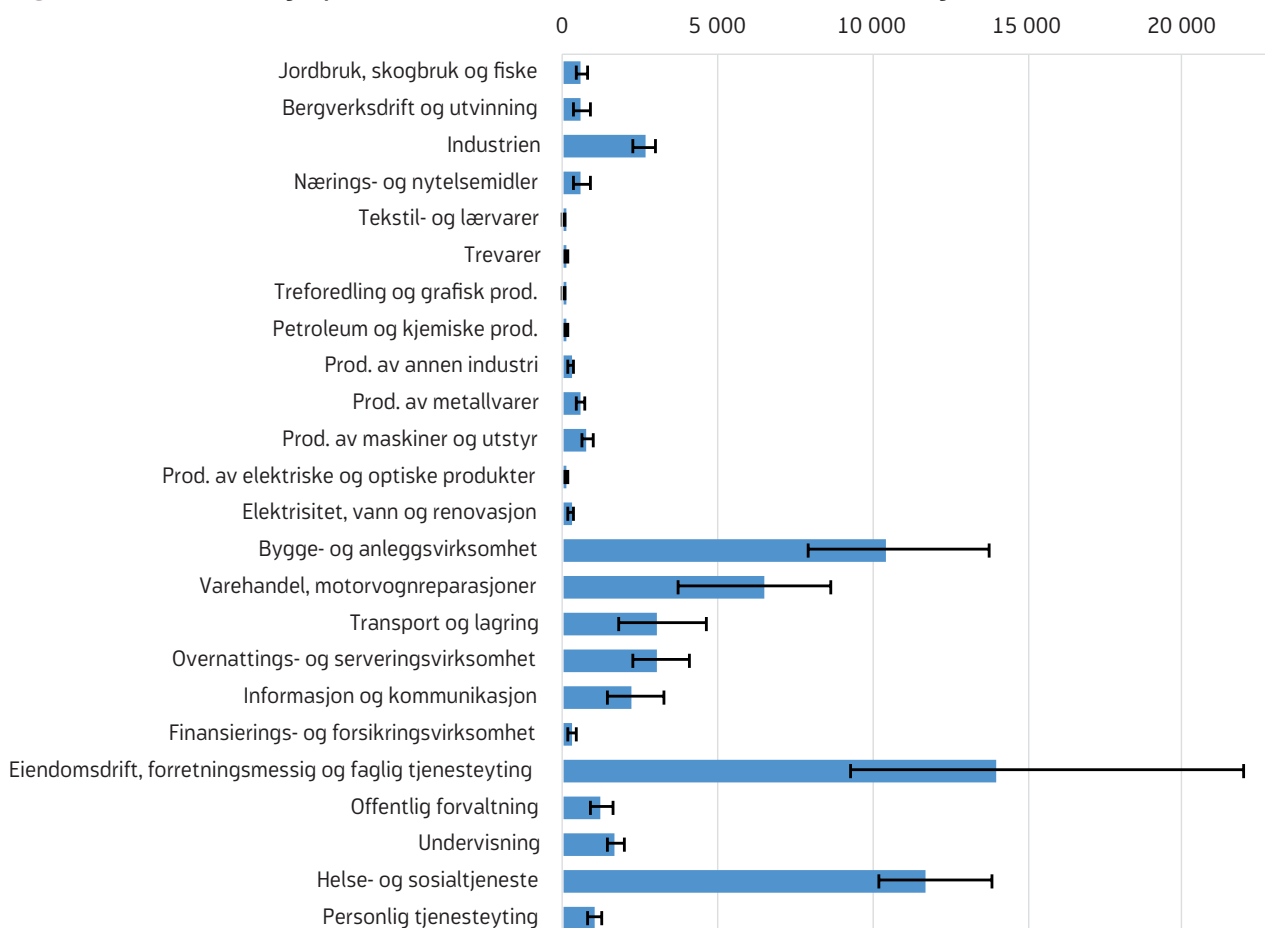
Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Usikkerhet

Det vil knytte seg usikkerhet til estimatene fra NAVs bedriftsundersøkelse. Jo mer detaljert kjennetegn det søkes på, desto større er usikkerheten knyttet til estimatet. For eksempel er det større usikkerhet knyttet til estimatene for yrker enn det vil være for estimatene for næringer. Dette fordi det er færre virksomheter som har oppgitt mangel på et yrke enn innen en næring, og estimatet blir dermed mer følsomt dersom en bedrift oppgir svært høy mangel sammenliknet med andre.

NAV har beregnet konfidensintervall for estimert mangel på arbeidskraft. Den faktiske mangel vil med 95 prosent sannsynlighet ligge innenfor de respektive konfidensintervallene som er presentert i figurene. Nederste mulige grense for et konfidensintervall kan ikke være lavere enn observert mangel i utvalget. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan kontaktes dersom det ønskes mer utdypende informasjon om estimering av mangel på arbeidskraft og beregning av konfidensintervaller.

Figur 10: Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter næring

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2019

Spørreskjema

1. Hvor mange ansatte er det i bedriften i dag?

Ta med disse gruppene: Fast ansatte, midlertidig ansatte, lærlinger, permitterte, personer på arbeidsmarkedstiltak som dere har lønnsutgifter for og personer som er utleid til andre virksomheter, men som er ansatt hos dere. Følgende tas ikke med: Innleid arbeidskraft.

Antall ansatte i dag: _____

2. Hvor mange ansatte venter dere å ha om ett år?

Ta med de samme gruppene som i spørsmål 1. Gi en vurdering ut fra bedriftens forventninger i dag.

Sett kun ett kryss.

- Flere enn i dag
- Like mange som i dag
- Færre enn i dag

3. Har bedriften de siste tre månedene forsøkt å rekruttere inn personer uten å få tak i rett/ønsket kompetanse?

Vi ønsker svar selv om dere ikke venter en økning i antall ansatte det kommende året. Med forsøkt å rekruttere menes her at bedriften aktivt har forsøkt å rekruttere ny(e) medarbeider(e) ved å lyse ut stilling, headhunte eller lignende, uten å lykkes.

- Ja, vi fikk ikke ansatt noen *Gå til spørsmål 4.*
- Vi fikk ikke ansatt noen med de kvalifikasjonene vi søkte etter, men har ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse *Gå til spørsmål 4.*
- Nei *Gå til spørsmål 6.*

4. Hva skyldes dette:

- Ingen/for få kvalifiserte søkere *Gå til spørsmål 5.*
- Annet *Gå til spørsmål 5.*

5. Innen hvilke yrker har dere forsøkt å rekruttere inn personer uten å få tak i rett/ønsket kompetanse, og hvor mange stillinger dreier det seg om?

Spesifiser hvilke yrker det gjelder. Ta både med stillinger hvor dere ikke har fått ansatt noen og stillinger hvor dere har måttet ansette personer med lavere eller andre kvalifikasjoner enn dere søkte etter. Hvis dere for eksempel har søkt etter en førskolelærer, men i stedet har måttet ansette en assistent, skal dere føre opp én førskolelærer. Korttidsengasjement på under 4 uker skal ikke tas med.